

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ „Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Теоретична соціологія
(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

(для студентів 2-го курсу спеціальності 054 Соціологія)

Укладач:
к. філос. наук Гайналь Т.О.

Івано-Франківськ
2017

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. СУСПІЛЬСТВО ЯК СОЦІАЛЬНА СИСТЕМА

План

1. Поняття про суспільство та його типи.
2. Соціальна структура суспільства: основні види та елементи.
3. Теорія соціальної стратифікації. Характерні риси стратифікації сучасного українського суспільства.

Тема 2. КУЛЬТУРА І РЕГУЛЯЦІЯ ЛЮДСЬКОЇ ПОВЕДІНКИ

План

1. Поняття культури. Культура та мова.
2. Типологізація культури.
3. Соціокультурна ситуація в Україні: соціологічний аспект.

Тема 3. ОСОБИСТІСТЬ В СТРУКТУРІ СУСПІЛЬСТВА

1. Особистість як предмет соціологічного аналізу.
2. Соціалізація. Особиста свобода та соціалізація.
3. Статусно-рольова концепція особистості.
4. Девіація та соціальний контроль.

Тема 4. СОЦІАЛЬНІ ВЗАЄМОДІЇ ТА ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ

План

1. Поняття повсякденності в соціології. Основні характеристики.
2. Розуміння повсякденності в соціології (теорія обміну, драматургічна версія, етнометодологічні дослідження).
Життєві практики. Мовна практика.

Тема 5. СПІЛКУВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН. МАСОВА КОМУНІКАЦІЯ

План

1. Поняття спілкування та комунікації. Масова комунікація.
2. Види та функції спілкування.
3. Парадигми вивчення масової комунікації.
4. Засоби масової комунікації.

Тема 6. СОЦІАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ТА ДЕВІАЦІЯ

План

1. Особиста свобода особистості та соціальний контроль. Поняття маргінальної особистості.
2. Поняття девіації.
3. Делінквентна поведінка.

Тема 6. ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНОГО ІНСТИТУТУ

План

1. Місце і роль соціальних інститутів в суспільстві.
2. Поняття сім'ї як соціального інституту: походження, функції, тенденції розвитку.
3. Освіта як соціальний інститут: соціалізація, проблеми, перспективи.
4. Складові релігії як соціального інституту. Поняття релігійної свідомості та релігійної діяльності. Динаміка релігійності в Україні.
5. Політика та влада: поняття, функції, структура політичної системи.
6. Економіка: функції, соціальна структура. Економічні перетворення в Україні та їх наслідки.

ВИДИ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Виконання творчих завдань:

- поглиблене вивчення окремих питань лекційного матеріалу;
- самостійне вивчення частини програмного матеріалу;

2. Робота з питаннями для самоперевірки.

3. Підготовка доповідей.

4. Підготовка презентацій.

5. Написання есе.

6. Укладання термінологічного словника.

7. Складання кросвордів.

8. Робота з першоджерелами.

9. Підготовка до контрольних робіт та іспиту.

10. Підготовка доповіді на звітну студентську конференцію.

Тема 1

1. Опрацювати статтю Биченко А. „Український середній клас: уявлення та реальні ознаки” [Текст] А.Биченко // Національна безпека і оборона. – 2008. – №7. – С.14-30 // Режим доступу: http://razumkov.org.ua/files/category_journal/NSD101_ukr_3.pdf

Тема 2

1. Пошукова робота: „Українська національна культура в умовах глобалізації”, „Місце масової культури в сучасному суспільстві”, „Криза культури як соціальний феномен”.

2. Опрацювання статті: Голюков О. Динаміка культурного споживання сучасного українського студентства та конституювання соціального знання [Текст] Олександр Голюков // Український соціологічний журнал. – 2011. - № 1-2. С. 30-40. // Режим доступу: <http://www.sau.kiev.ua/docs/magazine/USM2011-1-2.pdf>

Тема 3

1. Пошукова робота по запропонованих темах: „Роль ЗМІ як агента соціалізації”, „Ієрархічна теорія потреб А.Маслоу”, „Чи є відмінності в соціалізації хлопців і дівчат?”, „Девіантна поведінка та соціальний контроль”, „Діти-індіго”.

Тема 7

1. Опрацювання першоджерел: опрацювати розділ „Семья” із праці П.Бергера та Б.Бергер „Социология: биографический подход” („Личностно-ориентированная социология”. – М.: Академический проект, 2004. – С.103-127).

2. Опрацювання статті: Стрельник Е. „Все лучшее – детям”... Хорошие матери в обществе потребления [Текст] Елена Стрельник // Український соціологічний журнал. – 2011. - № 1-2. С. 24-29. // Режим доступу: <http://www.sau.kiev.ua/docs/magazine/USM2011-1-2.pdf>

Література

Базова

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Реймон Арон; пер. з фр. Г. Філіпчука. – Київ: Юніверс, 2004. – 688 с.
2. Барвінський А.О. Соціологія: курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів / А.О. Барвінський. – К.: ЦНЛ, 2005. – 328 с.
3. Бергер П.Л., Бергер Б. Социология: Биографический подход / Петер Л. Бергер, Бриджит Бергер; пер. В.Ф. Анурина // Личностно-ориентированная социология. – М.: Академический Проект, 2004. – С. 25-396.
4. Герасимчук А.А. Соціологія: курс лекцій / А. А. Герасимчук, О. М. Шиян, Ю.І. Палеха. – 7-е вид. – К.: [б. в.], 2002. – 236 с.
5. Гидденс Э. Социология / Энтони Гидденс / При участии К. Бердсолл; пер. с англ.; изд. 2-е, полностью перераб. и доп. – М.: Едиториал УРСС, 2005. – 632 с.
6. Головатий М.Ф. Соціологія молоді: курс лекцій / М.Ф. Головатий. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: МАУП, 2006. – 304 с.
7. Дворецька Г. В. Соціологія: Навч. посібник / Г.В. Дворецька. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 472 с.
8. Лукашевич М.П. Соціологія. Загальний курс: підручник / М.П. Лукашевич. – 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 408 с.
9. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посібник / М.П. Лукашевич, М.В. Туленков – К.: МАУП, 2004. – 464 с.
10. Максимович О. В. Основи методології та методів соціологічних досліджень: навчально-методичний комплекс для студентів напряму 0301 „Філософія” / О. В. Максимович. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2011. – 112 с.
11. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій / Н.В. Паніна. – 2-ге вид. – К.: Інститут соціології НАН України, 2001. – 277 с.
12. Піча В.М. Соціологія: загальний курс. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти України / В.М. Піча. – К.: Каравела, 2000. – 248 с.
13. Практикум з соціології: навч. посібник для студентів вищих закладів освіти / За редакцією В.М. Пічі. – Львів: „Новий Світ-2000”, 2004. – 368 с.
14. Соціологія: навч. посібн. / за ред. С.О. Макеєва. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання; КОО, 2008. – 566 с.
15. Соціологія: підручник / за ред. В.Г. Городяненка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Вид-во Академія, 2002. – 560 с.
16. Соціологія: підручник / за ред. д. соціол. наук, проф. В.М. Пічі. – 4-те видання, виправлене. – Львів: Магнолія-2006, 2008. – 278 с.
17. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник / Укладачі: В.М. Піча, Ю.В. Піча, Н.М. Хома та ін. За заг. ред. В.М. Пічі. – К.: Каравела, Львів: Новий світ – 2000, 2002. – 480 с.
18. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій / Наталія Черниш. – Львів: Кальварія, 2003. – 544 с.
19. Якуба О. Соціологія: Навчальний посібник для студентів / О. Якуба. – Харків: Константа, 1996. – 192 с.

Допоміжна література

1. Брандт Г.А. Философская антропология феминизма. Природа женщины / Брандт Г.А. – СПб.: Алетейя, 2006. – 160 с.
2. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / М. Вебер. – К.: Основи, 1998. – 534 с.
3. Гачев Г. Ментальности народов мира / Г. Гачев. – М.: Алгоритм, Эксмо, 2008. – 544 с.
4. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. 2-е вид. – К.: Інститут соціальних досліджень, 2003. – 129 с.
5. Головаха Є., Горбачик А., Паніна Н. Україна та Європа: результати міжнародного порівняльного соціологічного дослідження / Є. Головаха, А. Горбачик, Н. Паніна. – К.: Інститут соціології НАН України, 2006. – 142 с.

6. Громадська думка: теоретичні та методичні проблеми дослідження / За заг. ред. В.Л. Осовського. – К.: Стилос, 2001. – 168 с.
7. Мартен Д. Метаморфози світу: Соціологія глобалізації / Домінік Мартен, Жан-Люк Мецжер, Філіп П'єр; Пер. з фр. Є. Марічева. – К.: Вид. дім „КМ Академія”, 2005. – 302 с.
8. Молодіжна політика: проблеми та перспективи: Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції, Дрогобич, 15-16 травня 2009 року / Наук. ред. С.А. Щудло. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. Івана Франка, 2009. – 334 с.
9. Ромм М. Адаптація личности в социуме: Теоретико-методологический аспект / М. Ромм. – Новосибирск: Наука. Сибирская издательская фирма РАН, 2002. – 275 с.
10. Савчук С.В. Юридична соціологія: предмет та місце в системі юридичних наук / С.В. Савчук. – Чернівці: Вид-во Рута, 2003. – 240 с.
11. Соціологія права: навч. посібник / За ред. О.М. Джужи. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 288 с.
12. Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство / Фердинанд Тьоніс / Пер. з нім. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. – 262 с.
13. Уинч П. Идея социальной науки и ее отношение к философии / Питер Уинч / Пер. с англ. М.Горбачева, Т.Дмитриева. – М.: Русское феноменологическое общество, 1996. – XXI + 107 с.

Доповідь є досить невивчена, але досить часто зустрічається робота в навчальних закладах. Розрізняють усну та письмову доповідь (за змістом близька до реферату). Доповідь – вид самостійної науково-дослідної роботи, де автор розкриває суть досліджуваної проблеми; наводить різні точки зору, а також власні погляди на неї.

Етапи роботи над доповіддю:

- підбір і вивчення основних джерел по темі (як і при написанні реферату рекомендується використовувати не менше 8 – 10 джерел);
- складання бібліографії;
- обробка та систематизація матеріалу. Підготовка висновків і узагальнень;
- розробка плану доповіді;
- написання;
- публічний виступ з результатами дослідження.

У доповіді поєднуються три якості дослідника: вміння провести дослідження, вміння подати результати слухачам і кваліфіковано відповісти на питання. Відмінною рисою доповіді є науковий, академічний стиль.

Загальна структура такої доповіді може бути наступною:

- формулювання теми дослідження (причому вона повинна бути не тільки актуальною, але й оригінальною, цікавою за змістом);
- актуальність дослідження (чим цікавий напрямок досліджень, в чому полягає його важливість, які вчені працювали в цій галузі, яким питанням у даній темі приділялася недостатня увага);
- мета роботи (у загальних рисах відповідає формулюванню теми дослідження і може уточнювати її);
- завдання дослідження (конкретизують мету роботи, «розкладаючи» її на складові);

- гіпотеза (науково обгрунтоване припущення про можливі результати дослідницької роботи. Формулюються в тому випадку, якщо робота носить експериментальний характер).
- методика проведення дослідження (докладний опис всіх дій, пов'язаних з отриманням результатів).
- результати дослідження та висновки дослідження. Висновки бажано пронумерувати: зазвичай їх не більше 4 або 5.

Тривалість виступу зазвичай не перевищує 10 хвилин. Тому при підготовці доповіді з тексту роботи відбирається найголовніше. У доповіді має бути стисло відображено основний зміст усіх розділів роботи.